

ŞAH İSMAİL SAFEVİ TARİHİ

ŞAH İSMAİL SAFEVİ TARİHİ

Okumakta olduğunuz kitabın kısa öyküsü şöyledir.

Şah İsmail'in öncülüğünde 1500 yıllarında oluşan, - kendilerine “devlet-i Kızılbaş diyen1” - Safevi Devletinin İspanya'ya gönderdiği diplomatlardan biri olan Oruç Bey, zaman içinde Katolikliği benimseyip İspanya devletinin hizmetine girer. Oruç Beyin çalışmalarından memnun kalan İspanya Kıralları onu “Don Juan” nişanıyla ödüllendirir. Don Juan, süreç içerisinde Avrupa aristokrasisi içinde tanınan ünlü bir sima haline gelir. Bu yüzden Don Juan hem İspanya'ya geliş öyküsünü, hem de Safevi Devletini anlatmak için bir kitap yazar. Kitap 1604 yılında İspanya'da “Şah İsmail Safevi Tarihi” (Tarih-i Şah İsmail-i Safevi) adıyla yayınlanır2. E. Denison Ross bu kitabın bir bölümünü İngilizceye çevirerek 1926 yılında “Don Juan Of Persia” adıyla Londra'da yayınlar. Bundan sonrada bu kitabı Sovyetler Birliğinde Azerbeycanlı bir tarihçi olan Oktay Efendiyev, Rusçaya çevirip yayınlar3.

Oktay Efendiyev, “Şah İsmail Safevi Tarihi'nin” elde olan iki nüshasından “birinin Londra Britaniya Müzesinde, diğerinin ise Kambriç Üniversitesi kitap hanesinde saklandığını”, kendisinin Bernar Luis'in mikro filmlerini gönderdiği Birritaniya Müzesindeki kopyasından yararlandığını söylüyor4.

Türkiyeli okur, bu kitaptan 1948 yılında Walther Hinz'ın “Şeyh Cüneyt Ve Uzun Hasan”adlı kitabı yayınlanınca haberi olur. Walter Hinz orada bu kitaptan şöyle söz ediyor: “Şeyh Haydar'ın hayatta kalan iki oğlunun, bilhassa İsmail'in başından geçen hadiseler E. Denison Ross tarafından işlenen ve sahibi şimdiye kadar belli olmayan nadir bir eserde

anlatılmaktadır.”5 Daha sonrada Prof. Dr. Faruk Sümer, “Safevi Devletinin Kuruluşu ve Gelişmesinde Anadolu Türkmenlerinin Rolü” adlı kitabında Don Juan kitabından söz eder.6

Bu kitabı hakkıyla tanımamızı sağlayan ise Prof Dr. Oktay Efendiyev oldu. Ayhan Aydın'ın “Akademisyenler ile Alevilik – Bektaşilik Söyleşileri” içinde yer alan söyleşide Oktay Efendiyev, Şah İsmail ile Safevi devleti hakkında merak edilen birçok sorunun cevabının Don Juan kitabında olduğunu söylüyordu.7

Londra'ya ikinci gidişimde, oradaki dostlarımdan rica edip bu kitabı buldurdum. Buldurur bulduramazda yayınlanmasını sağlaması için PSAKD (Pir Sultan Abdal Kültür Derneği) Genel merkez yöneticisi de olan sevgili Önder Aydın'a gönderdim. Önder kitabı çevirip yayınlatılması için Yurt Yayınları sahibi sevgili Ünsal Öztürk'e vermişti. Yurt Yayınları bu değerli eseri özenli bir çalışmayla hazırlayıp yayıma hazırladı. Bir tanıtım yazısı olarak hazırladığım bu yazımsa elimde kaldı. Şimdi elimizde bulunan önemli bir tarihi değere sahip olan bu güzel eseri okuyup değerlendirmek bizlere kalıyor. Ancak bu çalışmalar sürerken kitap Avesta Yayın evince, Aralık 2012'de “Persli Don Juan” adıyla yayımlandı. Bundan sonra Yurt Yayın evi kitabın yayımını yapmadı. Kitabın tanıtımı için hazırladığım bu

yazıda yayımlanmadan öylece kaldı.
Aşkı muhabbetlerimle.

Ali Rıza Aydın.